

Meghalt Varga Jenő

Hosszú és súlyos betegség — szívkoszorúér-működés-égtelenség — következtében csütörtökön, 85 éves korában elhunyt Varga Jenő, a nemzetközileg elismert magyar származású kiváló szovjet közgazdász.

Kádár János elvtárs, az MSZMP Központi Bizottsága nevében táviratban fejezte ki mély részvételt az elhunyt Varga Jenő özvegyének.

Varga Jenő az 1919. évi Magyar Tanácsköztársaságban pénzügyi, majd szociális termelési népbiztos, a Népgazdasági Tanács elnöke és a Szövetséges Központi Intéző Bizottság tagja volt.

Az ellenforradalom győzelmé után Bécsbe emigrált. 1920-ban Moszkvába ment, munkatársa lett a Kommunista Internacionálnak, belépett az SZKP-ba.

1946-ban aktív tevékenységet fejtett ki Magyarországon a stabilizáció előkészítő munkájában.

1955. október 20-án a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjává választotta, majd 1963-ban levelező tagja lett a Német Tudományos Akadémiának (NDK).

1963-ban Lenin-díjjal tüntették ki.

Varga Jenő elméleti munkásságának középpontjában korunk kapitalizmusa és a tőkés világgazdaság problémái álltak. (MTI)

Hidegbetörés

Meteorológiai jelentések szerint összeomlott a szép időt sokáig fenntartó nagy anticiklonrendszer, s a hirtelen őrjává nőtt nyugat-európai ciklon Nyugat-Európa-szerte felhős, esős, szeles időt hozott.

A távolabbi kilátásokról szólva a Meteorológiai Intézet központi előrejelző osztályán közölték, hogy néhány nap múlva grönlandi eredetű hideg légtömegek özönlik el Európa nagy részét, így a Kárpát-medencét is. Ezzel a hirtelen fordulattal a „vénesszonyok nyara” első szakaszának vége szakad. A felhős, esős időre következő hidegbetörés visszahozza az éjszakai fagyokat, s újabb javulást már csak a jövő hét közepe táján remélhetünk. (MTI)

Egy szerelem három éjszakája

Hubay Miklós zenés játéka a Szegedi Nemzeti Színházban

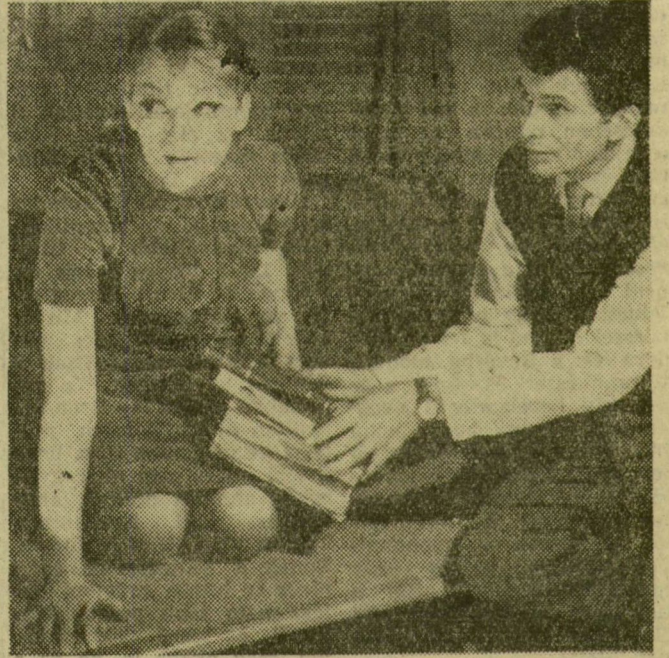
Nagy esemény volt színházi életünkben, amikor 1961 januárjában a budapesti Petőfi Színház bemutatta Hubay Miklós új drámáját. Ez volt ugyanis az első magyar musical comedy. E magábanvéve csak formát is jelenthető érdekesség az, hogy kapott hangsúlyt, hogy igényes mondanivalóval, korszerű tartalommal párosult. Korszerűsége ma is eleven. E napokban, amikor Szeged felszabadulásának 20. évfordulójára emlékezünk, különösen időszerű volt nálunk is bemutatni azt a kort, melyben a rettenet, a bizonytalanság és az embertelenség nyert polgárjogot. Az 1940-es évek elejének Magyarországról, a háborúba fült korszak idejéről van szó: ezt eleveníti fel egy tenyérnyi területen e háromfelvonásos zenés játék.

Mi is a cselekmény? Van-e cselekmény egyáltalán e darabban? — így is feltehetnénk a kérdést, mert tulajdonképpen végig inkább drámai atmoszférák láncolatából tevődik össze. Ez bizonyos mértékig hibája is, mert sokszor nem a dráma menete veti fel a mondanivalót, hanem felvetett filozófikus gondolatok, adott helyzetek.

A dráma középpontjában egy fiatal költő, Bálint és ifjú felesége, Júlia áll. Életük három sorsdöntő éjszakája elevenedik meg a színpadon. Ezekben az éjszakákban egy kor szelleme sűrűsödik, s azé a leckéje, amelyet e kor kinek-kinek főlátozott. A mai 40-50 éves generáció fiatalágának ideje ez, amely így fogalmazódik meg a darabban: „Förtelmekek és tünemények, igen, ez volt az ifjúság!”

A három éjszaka egyetlen kora. Az elhagyott budai villa halljában megfordulnak e korszak jellegzetes figurái. A költő és barátjai az útkereső értelmiségiek képviselői, amely a maga humanizmusával, a szép, a művészet, az élet szeretetével igyekezett kitörni e fojtogató szorongásból. De koruk, „a tizezer véletlenek kora”, megtöri az álmokat, s Csontváriával, Apollinairerel szemben a halál komorságát, a géppuskák kattogását állítja.

Mindvégig a humanizmus és az erőszak ellentétjain épül fel a dráma dallamvonala. Ez tölt meg belső feszültséggel minden felvonást, mindegyik éjszakát, amely külön-külön egy-egy szinte önálló mondanivalóval is rendelkezik. Az első felvonás középpontjában egy alkalmi játékból megrendezett, mégis véresen komoly tárgyalás áll, amely a művészi és egyben emberi helytállás intő dokumentációja. A második felvonás az elválás, a búcsúzás szomorú képei mögött határozott vonalakkal veti fel a közösségi sorsváltás vagy az ember magamentése külön útjának dilemmáját. A harmadik felvonás szinte már nem is vet fel ilyen problémákat: az elszabadult, féktelen, vadállati fasiszta indulatok és a felidézett há-

Jelenet a II. felvonásból. A költő könyveitől, otthonától, szerelmétől búcsúzik. Bálint, a költő (Csikos Gábor) és Júlia (Demjén Gyöngyvér)

ború nyomorító pusztításának apokaliptikus idézete ez. S hogy e három mozaik talán nem egészen áll egybe egységes drámává, mégis menthető, mert a belső erkölcsi dráma egysége fűzi össze, s ezenfelül az a végső kicsengés, amely optimistán megújuló hittel tölti el a nézőt. A komor színek, a költő pusztulása ellenére is az élet, a szép, a költészet, az igaz szenvedélyek elpusztíthatatlanságát hirdeti a darab.

A legtöbb erejét e műnek — mint említettem — a drámai atmoszférája jelenti. Ezt szolgálja e nálunk kissé szokatlan, sajátos műfaj: a musical comedy. Vannak pillanatok, amikor már csak a zene, a dal tud igazán kifejezőt adni a szavak helyett is, vagy vannak, amikor a zene és a szavak együttesen tudják az érzések fortissimóját kivetíteni. Ez a célja — a brechti songokkal rokon — daloknak, zenei betéteknek, amelyek korántsem „betétek” a darabban. Legmegragadóbb közülük a planta-tea szám, amely mintegy sürített torzképe a háborús Horthy-Magyarországnak. De ugyanígy az etikett-dal, vagy a baka-háromkirályok szörnyű jelenete. Micsoda plasztikus kifejezések egy fojtogató kor borzalmainak!

Bálint, a költő központi alakjában sokan a mi Radnóti Miklósuinkat vélnek felidézni. Felesleges kutatni, hogy az íróthette-e a tragikus sorsú szegedi költő életútja, de annyi valóban igaz, hogy szinte az egész művön a „Járkálj csak halálrafélt!” szelleme vonul végig. Húsz év után azonban e szellem közel sem a csüggedés, hanem a felmagaszkodulás és az elhatározottság biztonságát sugallja.

Hubay Miklós drámája lehet, hogy nem egészen mentes kisebb-nagyobb dramaturgiai problémáktól. Egészében azonban szuggesztív erejű, igaz, határozott mondanivalójú, s emberségével, gondolatainak, szándékának tisztaságával megragadó. Egyenrangú társnak ismerhetjük el a versszövegeket szerző Vas Istvánt. Szándékaikhoz teljesen azonosult Ránki György zenéje, amely izgatott vibrációival érzékletesen festi a dráma alaphangulatát, sokszor pedig az érzéseket olyan magasra hevítte, amely pusztá szóval aligha lenne elérhető.

A szegedi előadás nagy feladata az előbbiekből, a darab igényességéből már eleve adódik. A színház most bemutatkozott új tagja, Angyal Mária rendezésének legfőbb érdeme, hogy sikerült átvennie a mű határozott intellektusát, s megteremtette a színpadon a kívánt hangulatokat. A harmadik felvonásra — a műből fakadóan — határozottan felerősítette a drámai légkört, ami összhangban áll a mű felépítményével. Az elő-

adás nem egy kitűnő jelenet dicséri munkáját. Nem az ő hibája, hogy a musical még szokatlan a szegedi színpadon, kevés az énekes, jártékos egyaránt otthonos színész — s e miatt „eseti” helyenként az előadás.

A szereplők közül az ugyancsak most bemutatkozott Demjén Gyöngyvér (Júlia) nevet írhatjuk le első helyen. Sokszínű szép jellemformálása, visszafójtott drámai megnyilvánulási értékes pontjait jelentették az előadásnak. Rokonszenves és alakjában hiteltel, meggyőző volt Csikos Gábor Bálint alakítása. Mégis mintha felkészültségét, kissé meghaladta volna e szerep követelménye: hiányzott a nagyobb árnyaltság és helyenként a mélyebb belső átélés. Az egyik legfigyelemreméltóbb alakítás Ács László nyújtotta. Számos ötlettel egyénítette, színesítette Károlynak, a szigorú költőnek jellegzetes alakját. Hasonlóképpen eleven, egyes részleteiben különösen megkapó színészi munka Szabó Kálmáné (Sándor, a szelíd költő). Az előadás döbbenetes élménye a maga epizódsszerűségében is a háromkirályoké, amelynek szereplői a maguk egységében adtak megrázó élményt. A színház új tagja ifj. Kómbay Sándor (Gáspár) és Rácz Imre (Menyhért), Székelyhidi György (Boldizsár) vitték színpadra e megnyomorított embereket. A dél-amerikai kalandor, Viktor furcsa, különös személyét, bár többnyire bevált eszközzel, de érzékletesen mutatta föl Kovács János, aki megtalálta e figura szimbolikus lényegét is: az élet minden szélhámosa is relative emberségessé válik a legnagyobb szélhámosság és embertelenség, a fasizmus mellett. A dráma atmoszférájába illeszkedett Mentés József találó alakítása (légős), és a Horthy-korszak államvezetésének korlátoltságát, szelítségét is jelképező Szegilongi bíróként Kormos Lajos. A nem egészen rászabott szerepben (Melitta) színpadi jártassággal formált élő alakot Miklós Klára. Henker százados háborzongatóan éléthű figuráját Pagonyi Nándor adta, s Kiss Gábor fiatal katonájának is jól sikerült.

Az előadás egészéhez Csala Benedek stílusos vezénylése járult hozzá. Ugyancsak jól szolgált a bemutatott Székely Lászlónak a darab hangulatát elősegítő s a megfelelő játékeretet megteremtő szabadíszlete, valamint Fekete Mária egyszerűségükben jól ható jelmezei.

Lőkös Zoltán

Miért nem korszerű Ságváritelep új iskolája?

Az illetékes szervek képviselői egymásután két ízben is hiába mentek ki Ságváritelepre, hogy műszakilag átvégyék az új 8 tantermes általános iskolát. A műszaki átadás-átvétel másodsorra is megüszült október 5-én, ezt megelőzően pedig szeptember 15-én. Az eredeti átadási-átvételi határidő augusztus 15 volt, s ha ezt megtartják, akkor szeptember 1-én már beülhetek volna új iskolájuk padjaiba a kisiskolások.

Egy jegyzőkönyv adatai

Dr. Kalmár Ferenc, a városi tanács vb tervosztályának vezetője szerint október 15-re újabb határidőt tűzött ki az átvételre a Csongrád Megyei Állami Építőipari Vállalat. Nézem az október 5-én felvett jegyzőkönyvet: mindkét lépcsőházban hiányoznak a korlátok, nincs kész a kazánház tartozó terület rendezése, kerítés még sehhol, hiányoznak a kazánházról a fém ablakrámkák, a kazánház nincs üzemeltethető állapotban, nincs a helyén a szellőzőberendezés, Vajon újabb tíz nap elegendő lesz-e a hátralevő munkák elvégzéséhez?

A jegyzőkönyv felvételénél jelen voltak a Csongrád Megyei Állami Építőipari Vállalat képviselőitében Mucsi Lajos, Bálint László, Tulipán István, Mezővári István, Kiss Ferenc és Csányi Ferenc. A hiányosságokkal kapcsolatban a következőkre hivatkoztak: a lépcsőházak korlátját az EM Fémmunkás és Lakatosipari Vállalatnál rendelték meg. Ez a vállalat az Építésügyi Minisztérium döntése ellenére sem szállította le a lépcsőház korlátait, a kazánház fém ablakrámkáit, a kerítéshez szükséges oszlopokat.

Saját üzembem

Ezek után a Csongrád Megyei Állami Építőipari Vállalat nem várható tovább.

A Várpalotai Szénbányászati Tröszt

férfi munkakerőt

vesz fel 18-45 éves korig mászintű bányamunkára. Kedvezményes munkásszállást és napi háromszori étkezést biztosítunk.

Nős és családfenntartók évente 64 mázsa ahydriált szenet kapnak terítés nélkül. Dukilitást felvétel esetén megtérítünk.

Felvételhez szükséges: munkakönyv, két hétnél nem régebb tanácski igazolás és katonakönyv.

Jelentkezni lehet folyamatosan a Várpalotai Szénbányászati Tröszt Munkaügyi Osztályán. xK. 565

Jogos felháborodás

A tornaterem sarkától az udvari WC-ig még építeni kell egy 70 centiméter széles téglá gyalogúteret. Hát ez mi? Hiszen 6 millió forint költséggel minden tekintetben korszerű, 8 tantermes iskolát akartak építtetni, amely idővel további 4 tanteremmel bővíthető.

Aki kint járt az iskolában, megrökönyödvé tapasztalta, hogy bár beépítették az épületbe a WC-csoportokat, azok mégsem lehet használni, mert Ságváritelep még sincsen közművesítve. Ezért tehát az udvaron építeni kellett tözegkezeléses WC-keket, hogy átmeneti „megoldást” találjanak. Kereshettek volna jobbat is ugyanazon költséggel, ha egy ülepítőmedencét építenek, amelyből a köztisztasági vállalat időnként kiszívhatja a szennyvizet. Ugyanakkor az esetleges túlfolyást egy fertőtlenítő medence beiktatásával megakadályozhatják, ha az egyébként is megépült csapadékvíz-szikasztó rendszerbe bekötik.

A tapasztaltakon jogosan felháborodtak a városi tanács vezetők.

A korszerű iskola máris korszerűtlen. Ennek az az oka, hogy a tervbírók bizottság annak idején beleegyezését adta a felemás megoldáshoz. Hogy kik és hol vezették félre a Művelődésügyi Minisztériumot, a városi tanács vb művelődésügyi osztályát, végső soron a társadalmat, nehéz utólag nyomon követni. Az iskola építésével kapcsolatos, kilőszámra menő dokumentumok között azonban találni erre némi nyomot.

Joó István főmérnök aláírásával olvashatjuk a következő sorokat: „A terület teljes közművesítését a második öt éves tervben szerepelt”. Ez indokolta tehát átmenetileg a felemás megoldást. A Művelődésügyi Minisztérium 1962. október 16-án kelt leiratában a következők állnak: „A programban előirányzott külső

árnyékszék létesítésével csak átmeneti megoldásként értek egyet és csak abban az esetben, ha a városrész csatornahálózata még a második öt éves terv időszakában elkészül és az iskola szennyvíze beköthető lesz”.

Évek óta valóban épül az úgynevezett hattavastelepi átmenelő csatornarendszer, s a III. kerületi tanács a magassnyomású vízvezeték is kiveti Ságváritelepre. A felületi vizek elvezetésére most is van lehetőség, ez azonban még nem egyenlő a közművesítéssel. Hogy Ságváritelep teljes közművesítésére mikor kerül sor, arra jelenleg nem tudnak választ adni az illetékesek. A szegedi KÖJÁL is egyetértését adta az „átmeneti” megoldáshoz. A III. kerületi tanács építési és közlekedési csoportja sem emelt ellene kifogást, noha a Ságváritelepen épülő családi házak esetében megkívánja, hogy derítő-szikasztó rendszerrel létesítsenek a házakban. Ezekről 20 méterre viszont elnézi az új iskolában az idejét múlt megoldást.

Keressük a felelősöket!

Arról van itt most szó, hogy a korszerűnek akart iskolát hogyan emeljük ki a korszerűtlenségéből. A felületi vizeket el tudják vezetni a szikkasztóval, de hogy a belső WC-keket véglegesen használni tudják, ahhoz csatornázás és derítő kell, amelynek költsége most utólagosan legalább 500-600 ezer forint.

A ságváritelepi iskolával kapcsolatos dokumentumok alapján lehet keresni a felelőst, vagy a felelősöket, akik hozzá nem értésből, vagy felületes véleményükkel lehetetlenítették egy új iskola zavartalan működését. Az elhamarkodottság, vagy a „nagyonalúság” most bosszulja meg magát, amikor utólag kell gondoskodni olyan probléma megoldásáról, amelyet elkerülhettek volna kellő körültekintéssel.

Lódi Ferenc

Általános iskolások matematikai versenye

Az általános iskolás tanulók részére matematikai versenyt hirdetett a tanács művelődésügyi osztálya. A városi döntőt iskolai és kerületi versenyek előzték meg.

A döntőben 36 általános iskolás mérte össze erejét. A verseny eredménye a következő: az V. osztályosok közül az első három helyezett: Sánta István (Gagarin általános iskola), Somló Béla (Ságvári Endre Gyakorló általános iskola), Grácin Edit (Tanárképző Főiskola II. sz. Gyakorló általános iskola). A VI. osztály helyezettjei: Dragossy Richárd (Juhász Gyula általános iskola), Várkonyi Gellért (Hámán Kató

általános iskola), Varga Lajos (Szilléri sugáruji általános iskola). A VII. osztály győztesei: Kemesi István (Rókus általános iskola), Tombác Imre (Zalka Máté általános iskola), Albert Péter (Dózsa György általános iskola). A VIII. osztályosok versenyéből Csáky Tamás (Zalka Máté általános iskola), Hoffmann Ildikó (Szilléri sugáruji általános iskola) és Tari János (Ságvári Endre Gyakorló általános iskola) került ki győztesen.

A helyezettek az iskolában rendezett felszabadulási ünnepségen kapják meg kitűnő szereplésükért az elismerő oklevelet.